

Reconeixement de
Mèrits 2012
Parlaments i actuacions

Escola Municipal
de Mallorca

Antoni Riera Font (Sta. Margalida, 1969) és catedràtic d'Economia aplicada a la Universitat de les Illes Balears (UIB) i director d'investigació del Centre de Recerca Econòmica (CRE) impulsat per la UIB i SA NOSTRA, Caixa de Balears.

Després de cursar els estudis de batxillerat a l'IES Mossèn Alcover (1987) es llicencià en Ciències Econòmiques i Empresarials a la UIB (1992) i, posteriorment, obtingué el grau de Doctor (1998) per la mateixa universitat amb la tesi Cap a un nou model d'elecció discreta en les bases del mètode del cost del viatge. Aplicació als espais naturals protegits de l'illa de Mallorca, treball que fou guardonat amb el Premi Extraordinari de Doctorat i amb el VII Premi Catalunya d'Economia atorgat per la Societat Catalana d'Economia.

Des d'aleshores ençà, la seva recerca al capdavant del CRE aprofundeix en els elements definidors del marc regional de les Balears, especialment en l'àmbit de l'Economia ambiental i l'Economia del turisme. L'interès de compartir i definir una línia d'investigació

continua i sistematitzada a l'entorn d'aquestes subdisciplines l'han dut a impulsar equips de recerca i dirigir projectes d'àmbit europeu, nacional i regional.

Autor de més d'una cinquantena d'articles, entre els quals destaquen els publicats a les revistes internacionals *Annals of Tourism Research*, *Climatic Change*, *Ecological Economics*, *Journal of Environmental Economics and Management* i *Tourism Management*;

ha publicat, a més, diversos llibres i és coautor, entre d'altres, de l'*Encyclopedia of Tourism* i del *Llibre blanc del turisme de les Illes Balears: cap a una nova cultura turística*.

D'ençà del seu nomenament com a director del CRE ha desenvolupat un paper clau informant sobre l'evolució econòmica de les Balears, a través del butlletí *Conjuntura* i l'*Informe econòmic i social de les Illes Balears*, fet que ha contribuït a estendre una cultura econòmica entre la societat balear en qüestions de gran transcendència pel benestar regional.

Escola Municipal
de Mallorca

Reconeixement de Mèrits 2012

Parlaments i actuacions

Recull dels parlaments, textos escrits i
actuacions del Reconeixement de Mèrits
2012 atorgat a Antoni Riera Font

PAPERS DE SA TORRE · 67

Parlament del Sr.
Gaspar Caballero Femenias
periodista, padrí del reconegut

Teatre Municipal de Manacor, 2 de juny de 2012

Il·lustríssim senyor batle, autoritats, digníssima ciutadania, benvolguts tots quants sou.

Vull agrair, de tot cor, a l'Escola Municipal de Mallorca que em permeti introduir, tot seguint el protocol de l'acte de Reconeixement de Mèrits, el doctor Antoni Riera Font, amic i admirat, amb qui he tengut la sort de treballar els darrers dotze anys.

En aquesta ocasió, en què el guardonat és prou conegut pel seu càrrec de catedràtic i per les seves obres d'investigació, m'agradaria ser capaç d'introduir no només allò sabut, sinó també allò que, de forma tàcita, estalona la seva trajectòria.

Quin és el seu univers de coneixements? Les ciències socials? Les ciències exactes? L'economia? La matemàtica? L'art?

Riera construeix amb números i amb paraules. Dibuixa geometries, amb harmonia i composició poètica. No dubta que la bona música és matemàtica perfecta.

Etimològicament, la paraula matemàtica, significa 'proposició

Edita: Ajuntament de Manacor
Escola Municipal de Mallorca

Dipòsit legal: PM 0001-2012

ISBN: 84-88256-51-5

Disseny i impressió: Impremta Leo

racional de la bellesa perfecta'. És com la música de Damià Timoner, que guarda el temps, que l'estotja. La música és silenci, un silenci interromput. I amb el diàleg de so i silenci s'organitza tota la composició musical. I, així, la peça diu i no diu. I el silenci de Riera és tan important com el de la música. S'ha de saber interpretar. De fet, dins l'esperit que abasta tota la seva obra també hi podem observar "aquesta proposició, significativament racional, de la bellesa perfecta". Dit d'una altra manera, les condicions de producció del seu discurs comprenen les teories, els models i les metodologies que maneja com a científic, però també les representacions que el científic, convertit en divulgador, fa de la seva identitat i del món que l'envolta. I, dit d'una altra manera, posa valor a *lo nostro*. *A lo nostro*.

L'escoltarem d'aquí a uns instants i podrem comprovar quines paraules utilitza per descriure l'economia, la bellesa o per apropar-se a la perfecció. Podrem conèixer si el seu tarannà és, significativament, harmoniós.

A tall d'indici, en una entrevista al suplement *Fora Vila Verd* del diari *El Mundo*, de gener de 1999, ja s'endevina quin és el seu camí i quin far guia les seves passes. A l'entrevista, que jo mateix li havia proposat, amb motiu de la primera edició del Màster en Gestió Empresarial que ell havia de dirigir, Riera donava un titular: "El medi ambient és un factor de competitivitat". "Ho és —explicava— per a una empresa, però també per al conjunt de l'economia d'un país." L'afirmació no era ni gratuïta ni improvisada. Com tampoc no ho era el destacat que deia que "la construcció d'un hotel a sa Calobra no és socialment rendible".

Riera feia aquestes afirmacions després de dedicar quatre anys d'investigació intensa a tota la teoria econòmica que estudia l'escassetat dels recursos naturals arreu del món. Havia mesurat els

beneficis socials de la conservació dels espais naturals protegits pel Parlament de les Illes Balears. Per concloure, que cada turista que visita l'illa estava disposat a pagar 1.419 pessetes per gaudir de les 6,8 hectàrees d'ús recreatiu de sa Calobra.

Aquesta xifra, 1.419 pessetes, multiplicada pels turistes que visitaren Mallorca aquell any, situa el rendiment d'una quarterada de sa Calobra en 688 milions de pessetes, 4,12 milions d'euros. Una xifra difícilment superable per cap altra activitat econòmica. Amb raó, no era ni socialment ni turísticament rendible fer un hotel a cap paratge com aquell.

Entre els setze espais naturals protegits, que Riera analitza i valora, hi ha el de la Punta de n'Amer, el lloc on cada dissabte i diumenge, a les set del matí, ell i el seu fill van a fer bicicleta. Podeu imaginar quin valor monetari assigna Riera a la satisfacció que obté d'aquesta estona robada a la seva saturada agenda del cap de setmana? Què val un passeig i una conversa amb el teu fill?

Passats uns dies, li vaig gestionar una nova entrevista, aquesta a la revista *Brisas* del diari *Última Hora*. Les preguntes giraven a l'entorn de la situació econòmica internacional i dels efectes sobre la nostra economia. Se'l veia que sabia i dominava. La credibilitat era un constant en tot el seu discurs de resposta. Acabava de tornar d'una estada de recerca als Estats Units. Allà va perfilar els resultats de la seva tesi doctoral. Una feina que donarà com a fruit la publicació del seu primer article a la revista més prestigiosa del món d'economia ambiental, la seva especialitat. Aleshores, només un altre investigador espanyol havia publicat a aquest *Journal*, i això li obrí les portes de la universitat nord-americana. Una opció que valora, que l'atreu, però que, finalment, rebutja. Per què ho fa? Per què torna dels Estats Units? Per fidelitat? Per amor? Per por? La resposta la poguérem llegir al *Perlas y Cuevas*, en un article que

reproduïa el pregó que havia pronunciat amb motiu de les festes de Crist Rei d'aquell any 1999.

Decideix tornar a Manacor, la ciutat que l'havia adoptat quan encara no tenia dos anys. I a la universitat que l'havia format i que li havia ofert el primer contracte de feina.

El seu pregó és d'agraïment. D'agraïment a la parròquia, a la seva barriada, i a la gent que hi habita i que, des del molí d'en Fraret i fins a la plaça de Sant Jaume, Riera coneix i estima.

I perquè us coneix i us estima, volia que els seus fills cresquessin en el vostre entorn. El pregó és un cant a la família, a les famílies, a totes, perquè fa ressaltar els valors que la família representa i dignifica: unió, convivència, respecte, educació, amor.

En aquest sentit, la tornada dels Estats Units es converteix en un punt d'inflexió en el seu trajecte. Deixa de ser estudiant i comença a forjar el seu mestratge. Deixa de ser el fill dels seus pares, per passar a ser el pare dels seus fills: Tomeu, Bet i Magdalena.

Ell educa com fou educat. Dóna als fills arrels i ales. Arrels, per estimar la terra on han nat, per estimar la gent que coneixen, per estimar les maneres de viure, les formes culturals i, sobretot, l'immens tresor de la llengua. I ales; ales per volar lluny, per aprendre dins la immensitat ignota del coneixement. L'aprenentatge —recorda Riera— és el més gran de tots els plaers humans i l'únic que no s'acaba mai.

Enceta el seu mestratge després de trenta anys de formació als col·legis de Sant Francesc d'Assís, Ses Moreres, Es Canyar, a l'institut Mossèn Alcover, a l'Escola de Ciències Econòmiques i Empresariales de la UIB, i a diferents universitats d'arreu del món, on participa

en una llarga relació de seminaris i cursos. També aprèn de tot allò que ensenya el carrer, l'esplai, les ballades a sa Bassa o els vespres de marxa en Es Carreró. Amb aquest bagatge, i la gran influència dels seus pares, Magdalena i Tomeu, i la complicitat incondicional del seu germà Pep, envesteix la maduresa. Aquesta llarga etapa de formació no es podia tancar sense un reconeixement.

Quan la concessió del Premi Extraordinari de Doctorat es convertia en la cirereta del pastís, a Barcelona, l'Institut d'Estudis Catalans, li atorgava el Premi Catalunya d'Economia per la seva tesi doctoral. És el primer mallorquí a rebre aquest guardó tan meritori.

La seva tesi va ser la primera que es va redactar en català al Departament d'Economia Aplicada de la Universitat de les Illes Balears. Riera té clar que la llengua és la pàtria de l'home. D'aquí, el seu grau elevat d'autoexigència lingüística a l'aula, a les intervencions públiques i, sobretot, a les publicacions que dirigeix. Això l'obliga a mantenir contínuament actualitzada la terminologia i els usos lingüístics. També afavoreix l'entrada de nou lèxic, de paraules procedents de la ciència econòmica, majoritàriament en anglès, per fer-les útils i entenedores entre el públic de parla catalana.

Riera sap que el llenguatge evoluciona en paral·lel a la ciència i a qualsevol article o publicació, per senzill que sigui, el converteix en "un model de llengua". Només així es pot arribar a ser "un model de coneixement".

És d'aquells professors que són mestres de llengua, però, fonamentalment, models d'actitud intel·lectual. Sap, com a bon mestre, que els alumnes no poden ser ensenyats, que només se'ls pot ensenyar la joia de l'estudi. De fet, el seu mestratge es caracteritza per la clara voluntat de treballar en equip.

Entre classe i classe, congressos, seminaris i cursos de doctorat, dirigeix la Càtedra UNESCO —la primera, i única, de la Universitat de les Illes Balears, reconeguda per les Nacions Unides.

Des de l'any 2001, impulsa i dirigeix, amb Aina Ripoll, el Centre de Recerca Econòmica (CRE), el primer institut de recerca, especialitzat en l'economia balear. Seleccionen un equip de joves investigadors per elaborar el primer butlletí de *Conjuntura* d'aquesta Comunitat. Alhora, reprenen l'edició de l'*Informe econòmic i social*, que "SA NOSTRA" du a terme des de 1968...

Tota aquesta activitat, gairebé frenètica, té un únic subjecte d'estudi: l'arxipèlag balear. Amalgama de boscos, litoral, planta hotelera, agricultura, paisatge, pobles, ciutats, treballadors, residents i turistes.

Que com ho fan? A partir d'una investigació assentada, exclusivament, en el rigor i l'excel·lència acadèmica. Valoren atributs ambientals, estimen ritmes de creixement, modelitzen demandes, dissenyen instruments de política ambiental, mesuren impactes econòmics, avaluen fortaleses i oportunitats i posen en relleu els riscos i les debilitats. I tot, tot, amb una única finalitat: afavorir la transformació. La transformació de l'actual estructura econòmica, social i ambiental de les Balears. Una estructura econòmica que, de tan madura, ja és obsoleta, improductiva, fràgil, escassament innovadora i poc competitiva. I Riera ens ho ha repetit una vegada i una altra, que l'estructura econòmica i social de les Balears està massa explotada, i per això ja és obsoleta, improductiva, i fràgil, i poc competitiva, i escassament innovadora.

I això que Riera és un transformador. És un líder. Un líder que han festejat i festegen, encara ara avui, polítics, hotelers, banquers,

empresaris i sindicalistes. Tots, d'esquerra a dreta i de dreta a esquerra.

Per què mou aquest interès dins les esferes del poder? Potser pel que sap? Potser pel que diu? Però, també, potser pel que calla. Ell, també, com la música, diu i no diu. Hem d'entendre quin és el valor del seu silenci.

Nascut el primer dijous del primer mes de l'any 1969, a la primera casa del carrer de la Justícia de Santa Margalida; quin número creis que duia el seu dorsal de l'esquena?

Neix amb el meravellós estigma del número 1, i amb tot el valor pitagòric que el número 1 representa. N'és conscient, d'aquesta responsabilitat, encara que ens ho vulgui amagar a gairebé tots, excepte a la persona que ha triat com a companya i confident, la seva dona, Empar. La felicitat no és una idea. La felicitat és un fet.

El més important per a ell no és arribar el primer. Ni tampoc arribar lluny, sinó arribar acompanyat. Aquesta és la seva joia. Així és com multiplica l'1 per 2, per 3, per 4, per 5, per 6... fins a difuminar l'1 que du el seu dorsal.

Per això, s'esforça a compartir, explicar, comunicar, il·lustrar, sensibilitzar i argumentar. Ens ensenya que en el treball, autènticament creatiu, hi ha una visió de bellesa i de veritat que esdevé l'objectiu de la vida.

És incansable; ho saben la seva família, el seu equip, els seus amics i, fins i tot, els periodistes que el seguim a les rodes de premsa i a les conferències. Sempre sorprèn. Tant li és parlar de globalització com submergir-se en el *nanomón* de l'empresa o en el *macromón* dels cicles econòmics.

Quins són els seus mèrits? Potser crear espais de reflexió independents i solvents? Potser mantenir un esperit crític, lliure, obert, constructiu? Potser per l'exemple humà, de persona senzilla i compromesa? Potser pel seu mestratge, per la seva saviesa?

Al final, el temps, i l'hemeroteca, li acaben donant la raó. Fins i tot quan sembla més agosarat, com el 2008; quan el Govern ho negava, ell va afirmar que no només estàvem en crisi, sinó que era de tal magnitud, que "seria dolorosa i passaria als llibres d'història". Avui, podem llegir a tots els mitjans que a una plaça, hi clamen els indignats. I, a una sala de justícia, hi seuen els indignes.

El temps ho ha dit i el temps ens posa a cadascú al lloc que ens correspon. Sempre el temps. No sé, si com va succeir ara fa dotze anys, amb el Premi Catalunya d'Economia, aquest reconeixement de mèrits, que avui li atorga l'Escola Municipal de Mallorca de Manacor, li marcarà el final d'una etapa. Potser, ni el mateix Riera ho sap. O potser sí. En ell, tot sembla perfectament planificat.

Aquí on faig feina, tenc la sort de disposar d'una primera edició, datada del 1930, del *Diccionari català-valencià-balear*, iniciat per mossèn Antoni Maria Alcover.

Per acabar, distingit auditori, he manllevat dues paraules, les dues paraules que el Mossèn redactava, a les primeres pàgines del *Diccionari*, per agrair les aportacions dels seus insignes col·laboradors.

Senyores i senyors, al doctor ANTONI RIERA FONT, que actua, patriòticament, HONOR i GRATITUD.

Moltes gràcies.

Intervenció del reconegut:

Antoni Riera Font

Il·lustríssim batle de l'Ajuntament de Manacor, senyors membres del Ple de l'Escola Municipal de Mallorca, regidors, professors, alumnes, amics i amigues, tots.

Fa setmanes que prepar unes paraules per expressar el meu agraïment i la meua gratitud en aquest acte d'avui. Pel meu cervell hi han ballat tot tipus d'idees —de les més enraonades a les més agosarades— fins que, al capdavant, he optat per deixar comandar el cor. He de reconèixer que mai no he concedit al cor aquesta llicència en públic. Els pilars d'independència, rigor i credibilitat que sostenen la tasca del centre que dirigesc així ho exigeixen. Emperò, avui, potser perquè *cor* rima amb *Manacor* o perquè duc *Manacor* al *cor*, sent que ha arribat el moment de fer-ne una excepció. A més, sembla que científicament, fins i tot, estaria justificat. I és que els darrers avanços científics suggereixen que el cor és tant o més intel·ligent que el cervell. *No, no és una metàfora!*

S'ha descobert que el cor conté un sistema nerviós ben desenvolupat amb més de 40.000 neurones i una espessa i complexa xarxa de neurotransmissors interconnectats. Gràcies a aquestes interconnexions, el cor pot prendre decisions independentment del cervell i pot influir en la nostra manera de pensar i en les nostres reaccions. A diferència del cervell, els circuits del cor no

passen per les velles memòries, fet que explica que el coneixement del cor sigui més immediat, més instantani i que, per tant, tenguí una percepció més exacta de la realitat que envolta un moment determinat. I això és, precisament, el que em ve de gust compartir ara: la sensació immediata i instantània que vaig tenir el dia en què em vaig assabentar de l'acord a què havia arribat el Ple de l'Escola Municipal de Mallorca.

Era un dijous. L'horabaixa del 29-M. Acabava de mantenir una trobada amb directius d'un grup empresarial a l'hotel Portixol. Feia tres setmanes que havíem acordat la reunió. L'empresa matriu havia elaborat el pla estratègic 2013-2016 i volien que hi intervingués el dia de la seva presentació, a principis de tardor. Aquell matí m'havia aixecat cansat. Una altra vegada cansat. Potser era el canvi d'hora que havia tengut lloc el 24-M. Potser era l'arrencada de la primavera, que com sempre havia coincidit amb el 20-M. Potser era el resultat de les decisions que havia pres el 15-M, dia en què vaig presentar la meva dimissió per forçar el viratge cap a l'excel·lència d'un programa de postgrau i defensar la feina de tres joves investigadors. Potser era tot, o no era res d'això.

Mentre esperava els directius arribats de la Península, des de la terrassa de l'hotel Portixol semblava com si el sol hagués llaurat el cel i l'hagués fet empal·lidir. L'aigua de la Mediterrània mostrava també en aquell indret una estampa calma i amable. Sobre l'aigua d'aquesta “mar entre terres”, que literalment bull —com cantava Ausiàs March—, les teulades i les parets lluien un color daurat i aparentaven una fortalesa que res tenia a veure amb els carrerons decrepits i els edificis mossegats per la humitat, el vent i la sal que, un any enrere, el 5-F, havia vist amb motiu d'una visita al Consorci de la Platja de Palma.

Igual que les barriades i els edificis, les institucions i les empreses,

les famílies i els individus també presenten esclatxes i humitats. És la conseqüència esperada del segon principi de la termodinàmica, de l'entropia creixent. I és que sempre hi ha una part de l'energia disponible que es perd, es tuda, es malbarata, es desaprofita. La física de Newton així ens ho ensenyà i, posteriorment, la química, la biologia, l'ecologia, però també l'economia, es feren seu aquest principi, a mesura que s'adonaren de la importància de minimitzar aquestes pèrdues d'energia com única via per garantir el futur d'una cèl·lula, d'un òrgan, d'un organisme, d'una persona, d'una empresa, d'un poble i, fins i tot, d'un país.

Però evitar les pèrdues d'energia no és una tasca fàcil. Aquell matí ho vaig comprovar, una vegada més. Els representants d'aquella empresa m'explicaren detalladament el seu pla estratègic. Havien dividit la companyia amb un centenar d'indicadors simples que havien aconseguit etiquetar. N'havien fet, de cadascun, una profunda anàlisi i, després, en una espècie de salt mortal, els havien sumats tots i n'havien tret una conclusió general. *Que n'és d'incongruent —vaig pensar— dividir, per després haver-se de conformar a sumar!*

Aquella manera de procedir fragmentava, separava elements de la companyia que estaven per si mateixos interrelacionats i ometia, per tant, la realitat d'una empresa que, per definició, era pluridimensional. La metodologia seguida era sens dubte insuficient per marcar el rumb d'aquell grup empresarial. Com insuficient és tapar esclatxes i dissimular humitats. Com insuficient és esperar que arribi la primavera i que la llum del sol es materialitzi en aquelles façanes poroses, esquixades de buidor, en un ampli somriure.

He de reconèixer que aquesta manera de fer l'havia vist abans amb altra gent d'aquest món que en deim “dels negocis”, però també en gent de l'acadèmia, de la cultura i de la política. Aquell dia, emperò, allò em va desarmar i em vaig sentir com dins un gran

forat negre de l'univers empresarial. El pla estratègic era una simple relació de què, d'indicadors de millora tradicionals. No hi havia un sol perquè, i si n'hi havia un, aquest era mantenir l'*statu quo*. I això que, durant les dues hores llargues que feia que havia començat la reunió, havíem conclòs que vivíem un moment únic que havia posat en crisi tota forma de creixement i desenvolupament. Un moment de canvis transcendentals, inimaginables, que suggerien que d'ara en endavant ni les persones ni les organitzacions ja no serien mai més les mateixes que havien estat. Amb aquella proposta de pla estratègic, res del que havia preparat per a la reunió em servia.

Vaig excusar-me uns minuts i mentre em dirigia al bany, per guanyar una mica de temps i cercar una manera de satisfer la reunió, un senyor que no coneixia de res se'm va acostar i, saludant-me cortesament, em va demanar quan començaria a donar bones notícies. No era la primera vegada que algú m'aturava i em feia un comentari sobre la situació econòmica. Emperò, en aquella ocasió, abans de donar l'opció al meu cervell de processar la resposta, aquell senyor va elevar una mica el to i, com si hagués sabut interpretar el meu cor, em va dir: "És que igual que vostè, tots necessitam bones notícies!"

Mentre m'acomiadava d'aquell home, vaig adonar-me que el que em tenia abatut era precisament això. Estava cansat de donar males notícies. Sí, són temps de desconcert, de resistència, de prendre alenada i mirar més als peus que a l'horitzó. Un horitzó que avui em sembla més aleatori, més incert, més enganyós, més trampós... M'acost dues passes i l'horitzó s'allunya dues passes. Camín deu passes i es desplaça deu passes més enllà. Llavors, per a què serveix la utopia?

He de reconèixer que sempre he mirat la vida amb els ulls de l'optimisme i la positivitat, però m'ha tocat (ens ha tocat) viure

una realitat espessa i complexa. Tan complexa com la d'aquella organització a la qual havia de concretar la meva intervenció per a la seva convenció anual i a la qual veia ancorada en els trets que l'havien vista néixer: els d'una societat industrial marcada per l'estabilitat; l'estabilitat del treball, l'estabilitat pressupostària i financera, l'estabilitat de les vendes, l'estabilitat de la cartera de proveïdors i també de la de clients... I era precisament aquesta addició a l'estabilitat el que, davant un món en canvi constant i dominat per una incertesa creixent, feia la companyia altament fràgil i vulnerable. Com vulnerable sentia que era tot el teixit empresarial i també el teixit educatiu, social, cultural i polític del meu país. Com fràgil és una vela llatina dibuixada a l'horitzó blavós quan dues envestides de mestral aixequen un llevat furios, que topa amb una mar de fons de xaloc. Sí, l'onatge de la Mediterrània és impetuós, imprevisible, inquiet, inconstant, turbulent, revoltós.... Sí, però també és amable, càlid, reposat, rialler, serè, solcat..., com la nostra vida personal, laboral, social... i històrica.

Sí, estam avesats a passar de l'obscuritat a la llum, de la lluita al diàleg, de l'èpica a la lírica, del romanticisme al realisme, del realisme a l'avantguardisme. I això ens ha fet d'un tarannà especial, en el fons optimista. Sí, som del tot d'aquest antic mar solar. Som de Mallorca i sent una enèrgica unió amb la vasta pàtria que va des de Salses fins a Guardamar i de Fraga a Maó. I quan pens en els meus pobles, en els meus paisatges i en la meua història sent una espècie de *dejà vu* i crec en el poder de vèncer-ho tot, de canviar-ho tot, de transformar-ho tot. Perquè ells m'han ensenyat que la utopia serveix per caminar. Perquè ells m'han mostrat que transformar és l'única manera de seguir endavant. Perquè d'ells he après a mesura que creix la complexitat de les nostres organitzacions, de les nostres institucions, de la nostra societat... no només guanyam en fragilitat i vulnerabilitat, sinó també en potencialitat i capacitat per dissenyar i implementar noves estratègies, que ens permeten

avançar, prosperar...

Ningú no diu que transformar sigui fàcil, però tampoc ningú no diu que sigui impossible. De fet, potser és tan senzill com que cadascú, al seu ròdol, deixi de tapar esclotxes i dissimular humitats i assoleixi la dosi adequada, precisa, justa... de la matèria primera per excel·lència: el coneixement. No necessitam res més. Or gris! Or gris, coneixement, que només el cervell pot processar però que tan imprescindible és per a la més petita cèl·lula de suport del nostre cor, com per al conjunt d'aquest país nostre, que en deim Illes Balears.

Assegut de nou a la taula, disposat a donar una altra vegada una mala notícia, els vaig dir que la intervenció que tenia prevista no s'adequava a aquell pla estratègic. Els vaig explicar que, al meu entendre, bona part de les causes de la crisi de l'actual model de finances, d'empresa, d'educació, de cultura, de política, de societat... recauen en la manca d'un intercanvi de coneixement adequat, presoners com som tots de visions separades, aïllades i disperses. Tenim una tendència natural a fragmentar el coneixement en multitud de territoris estancs, a aixecar murs impenetrables, a imaginar fronteres infranquejables, a compartimentar la realitat, a disjuntivar els problemes, a etiquetar, a separar allò que per definició està ben lligat. Els vaig dir que és *incongruent dividir si després no es pot multiplicar*. Els ho vaig explicar el millor que vaig saber. Em demanaren un exemple. Només un exemple, però no me'n va venir cap al cap.

L'única cosa que se'm va ocórrer va ser dir-los que la nova física era més orgànica i sistèmica que la física de Newton i que, a diferència d'aquesta, oferia una imatge de la realitat com un tot unificat on les parts estaven interconnectades i influïen les unes sobre les altres. Els vaig explicar que és erroni centrar la mirada en les parts, en els elements aïllats, i que cal posar l'èmfasi en les interconnexions. Els

vaig dir que només així es pot multiplicar, de la mateixa manera que els neurotransmissors del cor aconsegueixen multiplicar el seu batec fins a fer-lo resplendir dins tot el cos. Vaig dir-los que a partir d'aquest nou marc teòric res mai més ja no seria igual a la física, com no ho serien d'ara endavant els plans estratègics de les empreses, ni les polítiques públiques, ni els plans d'estudis de la universitat. Però no em varen entendre, i qui sap si, fins i tot, em varen mal interpretar.

He de reconèixer que aquesta sensació l'havia tenguda abans amb altra gent d'aquest món que en deim "dels negocis", però també amb gent de l'acadèmia, de la cultura i de la política. Llàstima que la reunió no hagués durat uns minuts més. Va ser sortir de l'hotel, encendre el mòbil i trobar l'exemple que, potser, els hauria convençut: el Ple de l'Escola Municipal de Mallorquí de Manacor m'havia considerat a mi, un home de mentalitat deductiva i economicista, mereixedor del seu guardó més preuat. Inimaginable, improbable, inversemblant..., increïble. Un reconeixement creat per divulgar i reconèixer la lluita i el treball fet per persones o entitats en defensa i divulgació de la nostra llengua i cultura, requeia en aquesta ocasió en un amant del cost-benefici. Res a veure amb altres guardonats que amb la seva novel·la, amb el seu llenguatge, la seva plataforma de diàlegs, de música, de poesia, d'ironia, de festes i de cerimònies han mostrat al món allò encantat, allò visceral, allò històric que ens caracteritza com a poble.

Jo que escric i pens en català, perquè no ho sé fer d'una altra manera. Jo, que sent admiració per aquells que són capaços de convertir cada vers en un malabarisme de metàfores i d'imatges mediterrànies, d'interpretar damunt teles un univers enganyós i porós com el d'una illa, d'amassar olors entre textures primíssimes i cruixents, d'unir persones i fer-les participar de la vida i dels nostres costums..., vaig trobar en aquella nova, un bon exemple, una bona

notícia i un gran benestar emocional.

El benestar no va derivar de la satisfacció que sentim tots quan terceres persones reconeixen el nostre treball, esforç i dedicació. No!, d'entrada, no va ser això. Va ser el fet de visualitzar, per uns instants, la pluridimensionalitat i embriagar-me del delit que deriva de mesclar, de fusionar, d'interrelacionar coneixements, aparentment —només aparentment—, tan antagònics com l'oli i l'aigua, que semblen difícils, si no impossibles, de fer emulsionar. L'economia, densa i espessa, la llengua i la cultura, fluïda i lleugera. Però, si ho pensam bé, ambdues són tan necessàries com insubstituïbles, tan complementàries com indivisibles. I aleshores, per què no aprofitar-les conjuntament? Per què renunciar a aquesta potencialitat? Per què dividir? Per què tudar i malbaratar tanta d'energia?

L'Economia és l'art d'administrar i aprofitar els recursos escassos per a la creació de valor. La llengua és un recurs, tant o més escàs que els altres, i com els altres contribueix també a la creació de valor. L'economia i la llengua són el resultat d'un conjunt de processos socials molt complexos, que engloben des de la creativitat fins a les identitats; des dels valors col·lectius i les creences fins a les formes que individualment tenim de relacionar-nos, de menjar, de vestir...

Fa més de dos segles que Adam Smith, considerat el pare de l'Economia, se n'adonà. No debades, va deixar escrit: "el comerç i la llengua són dos aspectes del mateix procés. Els humans intercanviam béns i serveis perquè tenim una llengua, les altres espècies no ho fan perquè no en tenen". Sense llengua, no existiria comerç, i sense comerç no existiria economia, i sense economia no existiria societat. Aquest és el crit d'Adam Smith. I també és el meu. Perquè això, que val per a totes les llengües, també val per a la meua. Sense llengua no existeix economia ni societat. Que potser no se sent el meu crit? Que potser ve de massa lluny? Què li falta? L'etiqueta, la pancarta, la bandera... Què li falla? La veu, el nas, els ulls..., els doblers. Que

potser no interessa?

Sí, ja ho sé que ha passat molt de temps des que Smith escriví la *Riquesa de les nacions*, però hi ha coses que no caduquen mai, i el crit de Smith n'és una. Sí, ja ho sé que són temps de desconcert, de resistència, de prendre alenada, però no és hora de mirar-se els peus sinó d'aixecar la mirada i contribuir en positiu a la transformació. I és que a les Balears —igual que a la resta d'economies occidentals— estan, en aquests moments convulsos de principis del segle XXI, passant d'una economia de l'àtom —de béns i serveis, de mobles, sabates i perles— a una economia del bit —de béns simbòlics—, on el principal element de transacció, d'intercanvi, de comerç, de valor afegit, de benestar i de prosperitat és el coneixement, tangible i intangible. En aquest trànsit, en què tot ha de ser reformulat, reinventat, reconfigurat..., no hi ha temps per a la picabaralla cíclica pertinent, ni per alimentar la inèrcia, ni per preservar l'*statu quo*, ni per aferrar-se a l'estabilitat... És hora que la gent d'aquest món que en deim "dels negocis", però també la gent de l'acadèmia, de la cultura i de la política, en comptes de caure en el parany del populisme, de la demagògia, de l'opressió i de l'agressió, s'aturi un moment a pensar i, entre altres coses, es demani com(?), és a dir, en quina llengua, es codificarà i es descodificarà l'or gris del segle XXI. I és que encara que la llengua mare no sigui més que un munt de zeros i uns, al davant sempre hi ha haurà la paraula. No ho dic jo, ho diuen les sagrades escriptures: "El primer va ser la paraula". Tot comença per la paraula. I al darrere la paraula, l'ús lingüístic. I al darrere l'ús lingüístic, el premi, la recompensa, el reconeixement. I al darrere el reconeixement, el creixement.

L'àrea de parla catalana té les suficients condicions de dimensió poblacional, dinamisme econòmic, capacitat de compra, projecció exterior i posicionament tecnològic per exigir, no només a les institucions polítiques, sinó també a les empreses i a les institucions

culturals i acadèmiques, que valorin els costos i els beneficis socials que suposaria que aquest or gris no es codificàs ni descodificàs en català. Aquesta és la pregunta rellevant. La pregunta que ningú no es fa en aquest debat absurd que aïlla, fragmenta, despista, separa i ens fa tudar a tots massa energia, energia que necessitam per acarar la transformació. *Que n'és d'incongruent dividir si després un no por multiplicar!*

Mentre esper la resposta a aquesta i altres preguntes que ara no tenc temps de formular, em seguiré aixecant molts de dies cansat. Emperò, a partir d'avui, el meu cor retindrà el llenguatge simbòlic d'aquest reconeixement de mèrits de l'Escola Municipal de Mallorca de Manacor que enalteix la unitat, festeja la perifèria, desdibuixa fronteres, adapta, muta i innova, connecta, interconnecta i romp la uniformitat. Interpretar-ho d'aquesta manera em fa ser optimista respecte del nostre futur com a poble i com a país. Sentir-ho d'aquesta manera fa que el meu cor bategui de manera més harmoniosa i regular, enllaçat com se sent amb el vostre, enllaçat com se sent amb el de tots aquells investigadors que —mereixedors, tant o més que jo d'aquest guardó— fan un esforç de difusió, de persuasió, de proselitisme, perquè l'or gris que deriva de la seva especialització es faci viu en la llengua que els és pròpia, enmig d'un poble que els finança la recerca amb els seus impostos.

Si és cert, com diuen els darrers avanços científics, que el camp electromagnètic del nostre cor és cinc mil vegades més intens que el del cervell, heu de creure i pensar i pensar i creure que ara que m'heu regalat aquest exemple seguiré, com en Bernadet, *cercant l'amor de les tres taronges que tant em costa de trobar*. Al cap i a la fi, com em diuen aquells que millor em coneixen i més m'estimen, tanmateix no sabia fer d'altra cosa. Aquest reconeixement és per a ells, per a vosaltres, perquè sense el vostre amor aquesta etapa del camí no l'hauria poguda fer mai. Gràcies per acompanyar-me i multiplicar amb la vostra presència el meu clam!

Actuació de l'autor i intèrpret:

Antoni Lluís Reyes

Els malsdecaps de l'economia

M'encanta llegir el diari. El llegesc cada dia. Me'n compr cada dia un, un de diferent. El llegesc, llavors en llegesc un parell mes al bar i després en arribar el vespre en mir també per la xarxa. Però no els llegesc sencers, no us penseu, perquè hi ha dues seccions que no entenc: economia i esports. Esports no els entenc perquè no vull i ni m'interessen, i economia perquè per més que ho intenti no hi ha manera. Sempre que surt un tema a canosta, amb els amics, amb qui sigui, d'economia... sempre par orelles per intentar entendre. La conclusió a que sempre arrib es la mateixa: després de debatre hores i hores -evidentment jo sense opinar, només fent preguntes incessants- pens que encara estic més embullat que abans. Me'n record que a l'institut feia economia i treia molt bones notes, bàsicament perquè m'estudiava fil per randa la teoria, però realment no sabia ni que escrivia. I l'endemà vomitava tot allò que havia estudiat el dia abans. I quan dic vomitar, ho dic en sentit gairebé literal, perquè quan estudiava me'n record que tenia agrura contínua i arcades... i crec que no era l'únic de la classe. Per exemple, la borsa. M'explicaren 20 vegades que es i per que serveix, fins i tot anarem a fer una visita a la borsa de Barcelona. Quan vaig entrar en aquell edifici no sabia si havia anat de viatge a Barcelona

o si havia viatjat al futur... amb tots aquells llumets. Ido, fins i tot així no en trec aguller. Ara quan diuen, l'IBEX 35 ha baixat no se quants de punts percentuals, en el meu cervell s'hi processa una informació nul·la, com si res hi hagues passat. També me'n record del T.A.E, sabia aplicar la fórmula però en desconec les aplicacions reals. Però, a la pràctica, amb una economia com la meua, gairebé de subsistència, no necessito ni TAE's ni IBEX's 35. S'hi deuen poder invertir 10 euros a la borsa? Clar, una persona "normal" com jo, pot viure perfectament fora això, fins i tot fora saber multiplicar ni fer arrels quadrades, ni integrals... tenim les calculadores que ens fan la feina, o no? Però... arriba un dia... que veus que saber una mica de tot això no et faria gens de mal al cervellet. Per exemple... quan m'han contractat de qualque feina -de poques- em demanen quina retenció vull que em facin. La retenció la tenc jo al meu cervell. No se ni de que em parlen. I per dissimular la meua inhabilitat econòmica... dic... per consell de mon pare -que tampoc en sap gens d'economia però que té l'experiència d'anys-: reteniu-me el màxim. Mon pare em va dir, si et retenen el màxim, llavors et tornaran doblers. Però no hi ha manera d'entendre res, em retenen el màxim, però llavors encara he de pagar a la declaració. I gràcies que me la fa un gestor, la declaració, perquè una vegada em vaig descarregar un programa per fer-la per internet i si tenia fills, si cases, manuals pràctics de renda i patrimoni... amb tot això, jo només pensava. No tenc res, tenc quasi 30 anys i no tenc res. I amb un sou ridícul al mes, a damunt que no tenc res, se'n volen endur un percentatge de la meua suor. Ara quan em diuen, quina retenció vols que et facem, dic retenui-ho tot i així no haure de pagar res segur. Però anau alerta, perquè amb temes d'economia poden passar coses molt estranyes... Els meus comptes que estan a 0. Els comptes del banc. En tenc dos, a dos bancs diferents. Ido resulta que em fan interessos. De vegades posa que tenc un interès de 0'01 euros. I estic alabat. Però llavors, des cap de poc em surt Comissions i resulta que em lleven 10 euros. I em qued en -9'99. I he d'anar a

ingressar 10 euros, per tornar a quedar amb 0'01 que eren en teoria els interessos que he tengut. Res, una presa de pel, perquè per tenir aquell interès de 0'01 encara he hagut de pagar. Allò que em deman es... com amb un import 0 puc tenir interessos i comissions si no tenc res. Jo sempre pos casos reals quan he de xerrar d'economia: si no tenc gallines no tenc ous i si no tenc ous no tenc polls. Si tenc gallines per ventura vendrà un ca i se les menjarà. Però si no tenc res, no pot passar res, o no? Ido es veu que als bancs això és possible. Ells tenen ous fora tenir gallines. I que me'n deis de la Prima de Risc? Meam, surt que el rescat de Grècia és a 500 punts, el de Portugal a 450 i el d'Irlanda de 400. I llavors diu que a l'Estat Espanyol és de no se que... jo bé llegesc la notícia, quatre, cinc, vint-i-cinc vegades. Mil. I pens -preguntes bàsiques de preescolar- que és la prima de risc? De quins punts parlen? I clar... intentes analitzar la paraula... Prima... això vol dir que la cosa va magre... I si és magre de risc... per ventura és que està anorèctica. Però llavors veus que no... perquè resulta que els números puguen. La prima de risc va apujant. Ido si va apujant deu voler dir que no és tan prima o no? Ido que no embullin... això és que deu ser una goixa de risc. La qüestió és embullar el personal. Després de totes aquestes hipòtesis... la conclusió és que no hi ha doblers. I és el moment de la pregunta. Si el president diu que no hi ha doblers... que els fabriqui, o no? Jo per les notícies he vist aquella màquina que fa doblers a les totes. Si només necessiten paper jo els en puc donar. I que m'imprimeixin doblers. Quan dic això, surt el viu de sempre que em frustra la meua idea i que em comença a posar exemples que tampoc entenc: si el govern fa més doblers la sal, per ventura, valdria 1.000 euros el quilo. I jo és el moment que encara qued amb els cabells més drets. Astorat. 1.000 euros és el pressupost que tenc jo per pagar la sal durant tota la meua vida. O potser no tant. Si un quilo ha de valer 1000 euros, jo me'n anire a agafar aigua de la mar la destil·laré i em fare saler sense cap problema. D'economia no en se, però de coses pràctiques sí. La qüestió és embullar el personal.

I jo estic molt embullat, molt. Crec que hi ha gent que neix amb una neurona per entendre l'economia i d'altres que no hem tengut ni l'ou de la neurona economica com jo. Perque si amb gairebe trenta anys no m'ha nascut, per mes que l'he volguda incubar, jo crec que ja no em naixera. Per exemple, en Joan Maimo, que venia a classe amb mi, ja entenia molt be com funcionava l'economia perque quan anavem a comprar llepolies ell ja sabia quines havia de comprar perque pesassin manco. Ell se'n menjava el doble que jo i havia pagat la meitat que jo. Així li ha anat, en fa tres de mi. Així, que en segons que... encara m'ha anat be. Que tambe en Joan rebassut com esta, tambe te un dobleram que fa feredat. Inverteix en borsa i... be fa totes les coses que jo no se fer. Adesiara el veig, i encara ens feim. L'altre dia el vaig veure, em va convidar un cafe i em va dir que ara era el moment d'invertir en lingots d'or. El meu cervell va fer clin. Jo que trobe que l'or es una de les coses mes horroroses que hi ha. La meva padrina sempre em regalava una esclava d'or que posava el meu nom i talment la rebia, talment l'arraconava dins un calaix. Ido quan en Joan Maimo em va dir això, jo no feia ni dues setmanes havia anat a vendre tot l'or a aquestes botigues que en compren... Compr or. Quan ho vaig veure vaig dir, vendre les 18 esclaves d'or, de la padrina, que cada any me'n regalava una, perque em deia. Que no dus l'exclava? I jo... l'he perduda, me l'han robada (com que es tan guapa)... Jo crec que al fons ella ja ho sabia i li anava be, perque així no havia de pensar mai que m'havia de regalar per Nadal. Despres de vendre-les jo pensava que havia fet un bon negoci, em donaren 300 euros... I ara segons m'informava en Maimo el millor era invertir en or, i jo resulta que l'havia venut. Anava a l'inreves del que s'havia de fer segons les modes econòmiques. La meva padrina anava avancada, sabia que aquelles esclaves en el futur serien una bona inversio i jo me les havia venudes. Aquell mateix dia, el dia del berenar amb en Joan Maimo, vaig prendre una determinacio. Deixar de voler entendre l'economia. Jo bevia una camomil·la, en Joan Maimo seia davant

jo, amb una camisa mig desfermada, que deixava entreveure els seus pels mig depilats i aquell galamo que se li ajuntava amb els pits i menjava dues napolitanes de xocolata i un lacao. Això sí, despres d'haver-se menjat un bon variat de calamars, ensaladilla, peus de porc... a les 8 del matí... jo tenia agrura, com quan havia d'estudiar economia. Per intentar llevar l'atencio d'un bocí de tendrum negre que li havia quedat a la dent, vaig treure el tema del PIB que havia destinat el govern en educacio. Li vaig dir que no entenia això del PIB. Aquí, en Joan Maimo, bromista com ell tot sol, em va dir si volia saber quin era el seu producte interior brut. I lluny de voler-vos disgustar, us puc dir que no volgueu saber mai que es un producte interior brut, i molt manco si es d'en Joan Maimo. Així que... en Joan, bon amic, em va ensenyar una cosa: alla on no n'hi ha no en cerquis. I es vera. Perque si m'hagues explicat el PIB m'hauria quedat igual. El que em va fer, us puc assegurar que no em deixa indiferent.

Ajuntament de **Manacor**

Manacor
és gran!

Escola Municipal
de Mallorca